

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF
MICHIGAN

PETRI REBUFFI
IVRIS VTRIVSQUE
DOCTORIS
TRACTATUS VARII,

Quorum partem olim excusam, auctiorem multo
ac Auctoris extrema manu limatiorem hac
editione emittimus: partem vero nunc
recens etiam, nunquamque im-
pressam, in lucem ac com-
modum Reipubli-
cæ damus.

*Elenchum autem eorum omnium sequens
pagina continet.*

LVGDVN I,
APVD GVLIEL. ROVILLIVM.
M. D. LXXXI.

Cum privilegio Cæs. Maiest. & Christianiss. Galliarum Regis.

EBBL. SOC. IESV SALM. EX DONO REGVM.

De Decimis.	pagina 56.
Compendium alienationum rerum Ecclesiasticarum.	73.
Tractatus congruæ portionis Beneficiorum.	93.
Tractatus Nominationum.	213.
De Pacificis possessoribus.	268.
De Reprobationibus & Salvationibus, seu excusationibus testium.	346.
De Exceptionibus, atque actionibus.	445.
Schematismi super interesse, breuis declaratio.	450.
Feudorum declaratio.	467.
Privilegia vniuersitatum, collegiorum, & Scholasticorum.	573.
Interpretatio Authenticæ Constitutionis, Habita.	

Summa privilegij Imperatorij.

MAXIMILIANI II. Romanorū Imp. semper Augusti, publica edicto cautum est Guilielmo Rouillio cui & typographo Lugdunensi, & sancitū, nequis cuiuscunque status, gradus, ordinis & conditionis, siue sit calligraphus, vel Bibliopola, siue alius quilibet, quacunque facti Romani Imperij & diuisionis eius fines patēt, hæc *P. Rebuffi Juris vtriusque Doctoris Tractatus vtrius, quorum partem aliam excusam &c.* nisi ipsius Guilielmi Rouillij, aut heredum eius permisso, intra decennium, eadem, aut alia minori forma excudat, aut excudenda curet, vendat ipse, aut cuiquam diuidentis mandet, aut denique excusa ab aliis intra eiusdem Maximiliani & Imperij fines vendenda importet, seu quouis modo distrahatur manifestè vel occultè, vel quouis alio preterito: alioqui sibi multam decem marcharum auri puri interrogatam sciat, quarum dimidia fisco Imperiali, fructus vindicari, residua verò pars ipsi Guilielmo Rouillio, aut eius heredibus, aut ab illis mandatum habentibus, cedet, præter librorum amissionem, quos per se idem Rouillius, vel per suos, vbiunque locorum nactus fuerit, adimento magistratus loci, vel citra propria auctoritate sibi vindicare, inque suam potestatem redigere poterit. In cuius rei fidem ipsi edicto manu subscripserunt, & sigillum apposuerunt Casarea Maiestas, vt iuris patet in ipso diplomate dato Præge decimaquarta die mensis Iunii, anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo quinto. Subligo.

MAXIMILIANVS.

Ad mandatum sanctæ Cæs. M. proprium.

A. Ellenberger.

Extrait du privilege du Roy de France & de Pologne.

PAR grace & privilege du Roy est permis à Guillaume Rouille libraire de Lyon d'imprimer ou faire imprimer vne fois ou plusieurs, ce present liure intitulé *P. Rebuffi Juris vtriusque Doctoris Tractatus vtrius, quorum partem aliam excusam &c.* lequel liure il a recouuré avec grans frais, mises & dépenses: & pource est fait & desensé de par ledict Seigneur, à tous autres Libraires, Imprimeurs & pectionnes quelconques, de n'implimer, vendre, ny distribuer en ses pays, terres & seigneuries ledict liure: si ce n'est par le consentement dudit Rouille: & ce iusques au temps & terme de dix ans, à compter du iour & date que sera paracheuue la premiere impression: sur peine d'amende arbitraire, & de confiscation des liures qu'ils auroyent imprimez. Et à fin qu'aucun ne puisse pretendre ignorance du present privilege, ledict Seigneur veut & entend, que l'extrait d'iceluy estant mis au commencement dudit liure serue pour toute notification. Car tel est son plaisir, non obstant oppositions & appellations quelconques, comme plus à plain est contenu & déclaré par lesdictes lettres de privilege, sur ce données à Lyon le vingtyneime Iauinet, mil cinq cens septante cinq, & de son regne le premier.

Par le Roy, à vostre relation,

Signé. M O R E.

Et scellé du grand seau en cire iaune à simple queue.

REVERENDO IN
CHRISTO PATRI ET DO-
MINO, ROBERTO CENALI AR-
boricen. Præsuli meritissimo,
Petrus Rebuffus S.

CVM superioribus annis, Præsul amplissimè, eam partè iuris Canonici, quæ de Decimis est, publicè interpretaremur, rogatum permulti, ut quæ viva voce à nobis tradita audissent, ea scripta legenda daremus: futurè dicebant, ut res esset grata, non solum sibi, sed & cæteris iuris studiosis, & multo magis pragmaticis, & qui in foro versantur: quòd hoc genus materiz apud vulgus sit vltatissimum, frequentissimèque in iudiciis, ecclesiasticæ denique rei totius emolumentum, & ferè quicquid est vel supelledilis, vel diuitiarum, ut meritò dici possit sacerdotiorum iuris, & opetpretium in e factum addebant, si ius hoc decimarum non solum vulgò, sed apud ipsos quoque iuris interpretes ad eò contro-

uerisim, & passim in toto iure diffusum, in vnum quali locum cogere in rectum ordinem, & velut methodo quadam distinguerem. Quod cum apud me alius repeterem, digna me hercule res visa est, in qua elaborarem. Nam dèi pernuli sine, qui in cæteras non ad eò viles iuris partes ediderint tractatus, & velut centones, qui plurimùm studiosi laborem leuare possint: nullum tamen legimus, qui in hanc partem id aut fecerit, aut tentarit, quòd prætermisum hætenus à plerisque laboris magnitudine magis putandum est. Nam cum volitandum sit per omne genus interpretum, non alia vlla causa credendum est ab hoc instituto, aut præteritis, aut retiocatos viros, atque summos de Iurisprudentissimos, qui hoc elegantissimè & copiosissimè potuissent: deinde, quia forsitan videbant consuetudine regionù, & obseruatione vulgari multa aut immutata, aut scripto iuri derogata, aut usurpata: ob quam causam graues & indies maiores oriuntur in foro controuersie. Illorù ergo precibus, aliorumque amicorù hortatu adducti, nostras illas prælectiones recognouimus, purgauimus, & pro viris iustauimus, ut nihil deceret ad rei huius & materiz, nam cognitionem, tum questionum quotidianarum decisionem. Postremò cum cogitarem, cui possim illud dicere (ut mos scriptorù est) tu sanè Antistes præstantissime nobis visus es dignus, non dicam hoc nostro labore, vel industria, quam scio longè inferiorem, vel dignitate, vel ingenio tuo, sed multo magis genere materiz. Etenim cum ius *in decimis* à iure diuino originem habeat, formula verò eius & ratio quædam Episcopis certis que personis pro regionum modo distributa sit à iure Pontificio, atque præscripti limites: cui præferim Præsuli offeram, qui te exactius, aut accuratius, & illius & huius iuris præcepta teneat, qui acutiore iudicio huiusmodi scriptotum censuram facere, aut ea probare possit: quandoquidem propter singularem iuris diuini humanique peritiam, sermonis elegantiam, Hebræarum, Græcæ, rumque & Latinarum literarum eximiam eruditionem, probitatem, egregiamque animi virtutem, præcipuus habitus es quem ad Tridentinam synodum rex Francorù Christianissimus, vniuersaque Ecclesia Gallica delegerit, ut acerrimum Christianæ pietatis & religionis defensorum, ut propugnantem, ut denique eximium vitæ exemplar, & sanè audeam dicere, nò ego solum, sed & tam vulgus quam laudissimi quique, te Præsulum Galliarum decus & ornamentum (etenim sua virtuti laus tribuenda) De quo si solus ego nossem, multa dicerè, que mihi cognita familiaritate tua, & consuetudine, qua pro tua humanitate sum vsus, sed oratio proluxior quam res notior fieret, cum præferim ex quotidianis muneribus, quæ pro te Christiana, Ecclesiæque Galliz æquiori statu subis, quæ de te seruantur indies illustriora fiant. Deinde, quia verè te tibi apud improbos cõflage inuidiam videat. Hunc igitur nostrum libellum, de Decimis, qui de rebus ad ecclesiasticam rem pertinentibus est, cuius tu curam præcipuam habes, offero: quem non dubito tibi gratum fore, v: tua est semper humanitas, & erga me beneuolentia, quam mihi sepe significasti.

ATQVE

Vale, & nos ama.

TRACTATUS
DE DECIMIS.
QVAESTIO PRIMA.

HANC frequentissimam & in locentis iudicio usu venientem materiam, à no- stris iuribus interpretibus habentibus non fuisse tractatam, vtilitati deseruiens publicæ, breui ac ordine præscribere, quæ- stiones tantum vtilis, ac frequentes inserere, ne chartas in vanum implicatatis, quod ut faciam, habita tamen prius Dei Opti. Maxi. invocatione, præfationibus omnis, ipsam rem aggredi toto conatu tentabo.

1. In primis dicam quo iure inuenta fuit decima. fol. 1. Secundo, quam ob causam, fol. 9. Tercio quomplex sit, fol. 10. Quarto quid sit, fol. 13. Quinto qui ad decimas reuocantur, fol. 14. Sexto vbi decimæ soluendæ sint, fol. 17. Septimo quibus solui decimæ debeant, 20. Octauo de quibus bonis fo. 22. Nonò quomodo peti debeant, fo. 24. Decimò eorum quibus iudicibus, fol. 26. Undecimò quomodo solui decimæ debeant, 32. Duodecimò quando soluendæ sint decimæ, 33. Decimo tertio an tolli possint, 34. Decimo quarto an eis sublati non alia debeantur: & ibi nouissimum abundè explicatur materia, 47. Vltimo quibus malis afficiantur non solucentes decimam: & quibus doceantur præmiis solucentes. Quibus discussis, decimarum materiam facillè consequi vnusquisque poterit.

Totius tractatus summa.

Quo iure inuenta sit decima.

Abel, Abraham & Isaac decimas soluerunt.

2. Prima igitur quæstio est, quo iure fuerit ista decima inuenta: Resp. quidam de iure naturæ inuentam arbitrantur, gentes enim ante legem dictam de quibusdam rebus decimas Deo persoluebant: scribit autem Plin. lib. 12. cap. 24. de thure his verbis: Thus collectum Sabotam camelis cū- uehitur, postea ad id vna patente, digredi via capitali leges fecere, ibi decimas deo, quem vocant Sabin, mensura, non pondere sacerdotes accipiunt, nec ante mercari licet. facit etiã quod scribit ibi, cap. 20. de cynamomo, sed post legem à Deo promulgatam fuisse opinor.

3. Item Abel manera de fructibus terræ, & de primogenitis gregis sui domino offerebat, Gene. 4. cap. sed ibi non loquitur de decimis. Ad hæc Abraham de omnibus quæ à quinque regibus eripuerat, decimas dedit sacerdoti Melchisedec, Gen. 14. qui Melchisedec ante legem erat, vt dicit Paul. sic ait, Hebr. 7. Intuermiat autem quantus fuerit hic, cui & decimas dedit de præcipuis Abraham Patriarchæ & Genes. 28. cap. item vouit Iacob votum, dicens, si fuerit dominus mecum, & custodierit me in via, per quam ego ambulo, &

dederit mihi panem ad vescendum, & vestimentum ad induendum, reuersusque sacro prospere ad domum patris mei, erit mihi dominus in Deum: & lapis ille quem erexi in titulum, vocabitur domus Dei: cunctorum quæ dederis mihi, decimas offeram tibi.

4. Præterea frequens apud veteres votum fuit, vt decimam prædæ & spoliatorum, in hoc patriarcham insipientes Abraham, Ioui & diis deuouerent, quare Iupiter prædatorum nuncupatus est: id enim soluebatur, vt prædæ parte diuendita donum diis & numinibus dicarent, qui mos Gallorum fuit, vt belli iure quæ sita, plerumque veteri partem Marti deuouerent: in quo id erat constitutum, vt diuina ope impiorata, is plus spei ferret, & propitios facilius haberet deos, qui maiorem prædæ partem diis deuouisset. sed hoc post legem factum etiam verisimile est.

5. Decimam etiam Herculi passim voueri, votumque effundi solere apud Romanos veteres fidei ignaros, in usu comperimus: quod auspica ussimum duxerunt, & fortunatissimum: magna de causa, Lucullam Romani moris & iuris peritum quod decimam vouisset, votumque persoluisse, maxime auctum opibus, fortunisque exultauerunt: sic scribit Alex. lib. 1. cap. 22. Item cum captis vchis autem delphico Apollini mittendum esset ob decimas prædæ, quas in bello Camillus voverat: nec in publico facultas esset, ornamento sine marone in ætariam deculere, patris magis quam suis consulentes commodis, restis est nobis Lanius lib. ab yr. cond. 3. hos igitur, cū legem non haberent, sola natura doctos, in competito est de hac decima loquitur rex. in l. 2. in fin. ff. de palli. vbi Bud. vocat eam Herculeam: de qua inferas, quæst. 3.

6. Alij à Deo institutam autumant, quia Deus Opt. Max. ordinavit & præcepit eas solui, Exod. 22. c. ubi, decimas & primitias tuas non tardabis offerre, primogenitum filiorum tuorum dabis mihi, & Leuit. vlt. cap. omnes decimæ terræ, siue de pomis arborum, siue de frugibus, Domini sunt, & illi sanctificantur, non eligetur bonum nec malum, nec cum altero commutabitur. si quis mutauerit, & quod mutatum est &c.

7. Decimæ ergo constitutæ sunt à Deo per Moysen, vt persoluantur à populo filiis Leui, pro ministerio, in quo deseruiebant ei in tabernaculo, non accipiebant filij Leui decimas, nisi ab eis, pro quibus offerebant preces, & quia sacerdotes seruunt domino, ideo ipsis debent latèci persolvere decimas. cap. ecclesiast. 13. q. 1. & decimas à populo sacerdotibus ac Leuitis esse reddendas diuinæ legis sanxit auctoritas. cap. decimas. 16. q. 1. Deus enim noster, qui dignatus est

Herculi decimam soluerunt docet.

Mulieres nouissimum pro decima soluendis tradidit.

An decime de iure diuino.

Diuisio decimarum, oblatio illi, & aliorum iurium à Deo facta.